

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 บทเรียนชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างและหาประสิทธิภาพเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 บทเรียนชีวิต และคู่มือครูประกอบการใช้เอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว และสื่อ ICT โปรแกรม PowerPoint กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการใช้เอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ (3) ศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมโครงงาน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และ (4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนวารินชำราบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 การเก็บรวบรวมข้อมูล นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/3 จำนวน 33 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการทดสอบก่อนเรียน (pretest) จำนวน 50 ข้อ แล้วผู้รายงานได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูประกอบการใช้เอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว และสื่อ ICT โปรแกรม PowerPoint ด้วยตนเอง โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 แผน ที่สร้างขึ้น ประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมโครงงาน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนสาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว และทดสอบหลังเรียน (posttest) โดยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าสนใจ เสนอเพื่อตอบคำถามการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนการศึกษา

ผู้รายงานได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูป นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการใช้ออกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้
3. ระดับความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมโครงงาน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
4. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้

สรุปผลการศึกษา

1. ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ การหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ $91.64/89.39$ ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ $80/80$
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยคู่มือครูประกอบการใช้ออกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ระดับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ด้วยกิจกรรมโครงงานสาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยแต่ละด้าน

ดังนั้น ด้านความสามารถด้านการนำเสนอผลงาน ด้านความสามารถด้านการสร้างผลงานด้วยกิจกรรม โครงการงาน ด้านความสามารถด้านการวางแผนการทำงาน และความสามารถด้านการเลือกปัญหาที่ ต้องการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ

4. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย แต่ละด้าน ดังนี้ คือ ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมโครงการงาน ด้านบรรยากาศในการเรียน และด้านเนื้อหา สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ พบว่ามี ประสิทธิภาพเท่ากับ 91.64/89.39 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

ทั้งนี้เป็นผลมาจากเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สร้างและ พัฒนาขึ้น ได้ผ่านการวิเคราะห์สภาพปัญหา หลักสูตร เนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ อย่างมีลำดับ มีขั้นตอน การออกแบบสร้างและพัฒนาเนื้อหาแต่ละบทเรียนชีวิตมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน คำนี้ถึงจิตวิทยาที่นำมาเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิต และครอบครัว เนื้อหาสาระ สื่อ สอดคล้องกับเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบัน เข้าใจได้ง่าย ทำให้น่าสนใจ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผ่านการหาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอน นำไปทดลอง ใช้จัดการเรียนการสอน ประเมินผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนและการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้จริงกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อแก้ปัญหาที่พบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทร- ประเสริฐ (2550 : 44), กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 37-39), ถวัลย์ มาศจรัส และคณะ (2550 : 20-23) และประภาพรรณ เส็งวงศ์ (2550 : 43) และสอดคล้องกับการประยุกต์แนวคิด สุไม บิลไบ (2557 : 1-2) กล่าวว่า การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ต้องมีขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 การออกแบบ ขั้นที่ 3 การพัฒนา ขั้นที่ 4 นำไปใช้/ทดลองใช้ และขั้นที่ 5 ประเมินและปรับปรุงแก้ไข

จะทำให้สื่อที่พัฒนาขึ้นมามีคุณภาพ และสอดคล้องกับแนวคิด กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 6-7) กล่าวไว้ว่า เอกสารประกอบการเรียนที่มีลำดับขั้นตอน จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้รวดเร็วขึ้น มองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม กิจกรรมช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ ให้น่าสนใจ ทำให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็นในบทเรียนนั้นๆ และเรียนรู้ได้อย่างเข้าใจ มีความหมาย ซึ่งเอกสารประกอบการเรียน สารที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกามาศ บุตรสนาม (2557 : 94) ได้พัฒนาเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ชีวิตและครอบครัว มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.36 / 89.69 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถนอมจิตร เจริญวงศ์ (2556 : ก- ข) ได้พัฒนาเอกสารประกอบการสอน เรื่อง ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เอกสารประกอบการสอน เรื่อง ชีวิตและครอบครัว มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.23 / 85.23 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สติศรีหะจันทร์. (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้เอกสารประกอบการเรียนสุขศึกษา เรื่อง ระบบอวัยวะของร่างกาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า เอกสารประกอบการเรียนสุขศึกษา เรื่อง ระบบอวัยวะของร่างกาย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.88 / 82.02 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80 / 80

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยคู่มือครูประกอบการใช้เอกสารประกอบการเรียน สารที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เนื่องจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ผ่านกระบวนการการออกแบบการสร้างอย่างถูกขั้นตอน มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ครอบคลุมทุกหัวข้อของเนื้อหา พฤติกรรมสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้จริง และแบบทดสอบได้รับการปรับปรุง แนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ได้นำไปทดลองใช้ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความ

เชื่อมั่น และลักษณะของแบบทดสอบมีความเป็นปรนัย เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ มีความยากง่ายพอเหมาะ เหมาะสมกับสาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (เยาวดี ราชชัยกุลวิบูลย์ศรี. 2553 : 83 , พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2555 : 97-100 และ สมนึก ภัททิยชนิ. 2551 : 54-77) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการบูรณาการ วิชาจัดการเรียนรู้ จะเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนเกิดการตื่นตัว ทางด้านกาย ปัญญา สังคมและอารมณ์ โดยทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน (ทีศนา แคมมณี. 2555 : 119-121) ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้พร้อมสื่อ ICT ใช้ปัญหาที่นักเรียนพบในชีวิตประจำวัน มาเป็น จุดตั้งต้น และเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการคิด ฝึกการเชื่อมโยง ประสบการณ์เดิม และความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีัญญา-พระยาโล และสังเวียน ปิ่นะกาลัง. (2558 : 133) และเว็บบอร์ (Weber, 2000 : 5-50) พบว่า การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน จะเป็นตัวกระตุ้นจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้มีสมาธิ เข้าใจ อย่างลึกซึ้งขึ้น ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และความคิดเพื่อแก้ปัญหาใน สิ่งที่ซับซ้อนด้วยเหตุและผลร่วมกัน โดยเน้นให้นักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ นวนันจน์ บุญชู (2555 : ก) ได้ศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ชีวิตและ ครอบครัว กลุ่มสาระการ เรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนน ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลายุทธ ธรรมบุตร (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนสุขศึกษา เรื่อง ความปลอดภัยในชีวิต กลุ่มสาระการ เรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยเอกสารประกอบการเรียนสุขศึกษา คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม แซ่ตัน (2556 : ก - ข) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้เอกสารประกอบการเรียน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ระดับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ด้วยกิจกรรมโครงงานสาระที่ 2 ชีวิตและ ครอบครัว โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก หากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

แต่ละด้าน ดังนี้ ด้านความสามารถด้านการนำเสนอผลงาน ด้านความสามารถด้านการสร้างผลงาน ด้วยกิจกรรมโครงงาน ด้านความสามารถด้านการวางแผนการทำงาน และความสามารถด้านการเลือก ปัญหาที่ต้องการศึกษา ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ มีความหลากหลาย ทั้งกิจกรรมและกระบวนการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความสามารถของผู้เรียน เน้นประสบการณ์ เน้นปัญหา เน้นการบูรณาการ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อ ICT โปรแกรม PowerPoint จะช่วยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริงในบริบทจริง ได้เรียนรู้การฝึกทักษะการคิด การแสวงหาความรู้ข้อมูลที่ใช้ในการคิดเพื่อแก้ปัญหาและตัดสินใจ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สื่อสารเพื่อนำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมโครงงาน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว เป็นการตกผลึกการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเลือก ปัญหาที่ต้องการศึกษา ตั้งคำถาม พร้อมคาดคะเนคำตอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทร่วมในการวางแผนการทำงานตามขั้นตอน ได้แลกเปลี่ยน ความคิด ประสบการณ์ จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เรียนรู้ข้อผิดพลาดจากการลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา และกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง และสิ่งที่เรียนรู้จะมีคุณค่า เมื่อนักเรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ และเจตคติ ไปใช้เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะที่จำเป็น และฝึกฝนความรับผิดชอบ จากการลงมือปฏิบัติจริงในบริบทต่าง ๆ (องค์การ-แพช. 2551 : 18) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วูดินเกอร์ สก็อต (Wurdinger, Scott. 2011 : Abstract) พบว่า การเรียนรู้ด้วยโครงงานสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ และทักษะชีวิต ที่ช่วยให้เกิดความมั่นใจในตนเอง และกิจกรรมโครงงานยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าสู่กระบวนการสืบสวน (Process of Inquiry) ซึ่งเป็นกระบวนการที่นักเรียนได้ใช้ความคิดที่ซับซ้อนขึ้น ได้พัฒนากระบวนการทางสติปัญญาให้สามารถคิดเพื่อแก้ไขปัญหา และยังช่วยดึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวนักเรียน ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (สุทัศน์ สังคะพันธ์. 2556 : 9) ทั้งด้านการนำเสนอผลงาน ด้านการสร้างสร้งผลงานด้วยสื่อ ICT ผ่านกิจกรรมโครงงาน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว ในขั้นการตอบแทนหรือบริการสังคม ซึ่งกิจกรรมจะก่อให้เกิดประโยชน์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง และบุคคลอื่น ในโรงเรียน ชุมชน และสังคม (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. 2550 : 23 - 24) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกายมาศ บุญสมปอง (2557 : 96) พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้โครงงาน ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงมากยิ่งขึ้น เกิดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะการคิด เพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

4. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว โดยบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 บทเรียนชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยแต่ละด้าน ดังนี้ คือ ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมโครงการ ด้านบรรยากาศในการเรียน และด้านเนื้อหา สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ แรงจูงใจ หรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่ประสงค์ สอดคล้องกับ สาทิศย์ จินากักดี (2550 : 56) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจเกิดขึ้นหรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบกับระดับความรู้สึกของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว โดยบูรณาการวิธีการ จัดการเรียนรู้ พร้อมสื่อ ICT โปรแกรม PowerPoint จำนวน 10 บทเรียนชีวิต ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง สื่อการเรียนรู้มีความใกล้เคียงกับชีวิตจริง กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวในลักษณะองค์รวม และกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ครูผู้สอนและนักเรียนได้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข บรรยากาศการเรียนมีชีวิตชีวา เนื้อหาแต่ละบทเรียนชีวิต สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว น่าสนใจ ช่วยพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ตลอดจนสามารถประยุกต์นำความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และจัดกิจกรรมโครงการ สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว เพื่อเผยแพร่ผลงานต่อนักเรียน ครูในโรงเรียน และชุมชน ทำให้นักเรียนภูมิใจในผลงานและความสามารถ ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถนอมจิตร เจริญวงศ์ (2556 : ก-ข), นวนันจน์ บุญชู (2555 : ก) และผกามาศ บุตรสนาม (2557 : 94) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม แซ่ตัน (2556 : ก - ข) พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน ชุดเรียนรู้ตัวเรา ชีวิตและครอบครัว อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ จึงควร

1.1 ก่อนที่จะนำเอกสารประกอบการเรียนไปใช้ ผู้สอนควรศึกษาคู่มือประกอบการใช้เอกสารประกอบการเรียน และสื่อ ICT โปรแกรม PowerPoint ประกอบการเรียนรู้ให้ละเอียดก่อนสอนทุกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดของเนื้อหา สื่อการเรียนรู้ ความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามการเรียนรู้บรรลุจุดประสงค์ อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียน

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้ด้วยเอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว ผู้สอนควรเอาใจใส่และสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด อธิบายเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างรอบด้าน

1.3 ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการอภิปรายซักถาม ลงมือปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา และสามารถสื่อสารนำเสนอผลงาน เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้ที่เกิดขึ้น และสร้างบรรทัดฐานในการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนคิดเป็น ทำงานเป็น แก้ปัญหาได้ เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้จริง

1.4 ควรมีการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนในรายวิชาอื่น ๆ ร่วมกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ศึกษาเรียนรู้ในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนได้ตลอดเวลา

2. จากผลการศึกษาพบว่า เอกสารประกอบการเรียน มีประสิทธิภาพ 91.64/89.39 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) สูงกว่าก่อนเรียน (Pre-test) จึงควร

2.1 จัดทำเอกสารประกอบการเรียน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ในรายวิชาอื่นๆ ครบทุกระดับชั้นเรียนให้มากขึ้น

2.2 ใช้เอกสารประกอบการเรียน เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยฝึก และพัฒนาทักษะกระบวนการ สำหรับผู้เรียนทุกคน และผู้เรียนที่เรียนอ่อนถึงปานกลาง เพื่อใช้ในการฝึกทบทวนความรู้ ทักษะกระบวนการนอกเวลาเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว กับตัวแปรอื่น เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะชีวิต เจตคติ ในการเรียนรู้ชั้นเรียนอื่น เพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในครั้งต่อไป
2. ควรมีการเปรียบเทียบวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน พัฒนาทักษะการคิดเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาทักษะชีวิต และพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น
3. ควรมีการสร้างเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลายรูปแบบ เพื่อเปรียบเทียบว่าสื่อการเรียนการสอนประเภทใดเหมาะสมกับเนื้อหา สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว ที่ต้องการสร้างเพื่อจะได้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและหลากหลาย